

Izvorni znanstveni rad
UDK 929.53(497.5 Pula) "16/18"
UDK 325.11.(497.5 Pula) "16/18"
Primljeno: 15.10.2001.

NASTANJENICI I PROLAZNICI IZ DUBROVAČKE REPUBLIKE, BOKE KOTORSKE I MLETAČKE ALBANIJE U PULI (17.-19. STOLJEĆE)

SLAVEN BERTOŠA

SAŽETAK: U radu se analiziraju zapisi o doseljenicima s područja Dubrovačke Republike, Boke kotorske i mletačke Albanije u Puli od 17. do 19. stoljeća. Oni nisu dolazili u osobito velikom broju, a razlog tome vjerojatno leži u, posebice za ono doba, vrlo velikoj udaljenosti između dva područja. No, bez obzira na to, njihova je nazočnost u gradu bila kontinuirana, jer se gotovo neprestano spominju u matičnim knjigama od 1613. do 1817. Puljske matice spominju doseljenike iz 15 mjesta ili područja, a to su Bar, Boka kotorska, Budva, Cavtat, Dadri, Dubrovnik, Hercegnovi, Korčula, Kotor, Mletačka Albanija, Perast, Prčanj, Risan, Skadar i Valona.

1. Uvodna razmatranja

Matične knjige grada Pule, proučene za razdoblje od početka 17. do početka 19. stoljeća, pohranjene su u Državnom arhivu u Pazinu. Predstavljaju vrlo značajno povijesno vrelo za poznavanje prošlosti grada (a i čitave Istre uopće), između ostalog i po tome što daju opsežan uvid u proces kontinuiranog doseljavanja na to područje. U to je doba Pula bila najvažnije južno-istarsko središte i važna luka na mletačkom pomorskom putu prema Dalmaciji i Levantu. Budući da je u njoj broj umrlih neprestano nadvisivao broj rođenih, samo je zahvaljujući migracijama uspijevala opstati kao gradsko

Slaven Bertoša, docent je Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Puli Sveučilišta u Rijeci. Adresa: Ivana Matetića Ronjgova 1, 52100 Pula.

naselje.¹

Doseljenici s područja Dubrovačke Republike, Boke kotorske i mletačke Albanije nisu dolazili u Pulu u osobito velikom broju. Razlog tome vjerojatno leži u, posebice za ono doba, vrlo velikoj udaljenosti između dva područja. No, bez obzira na to, njihova je nazočnost u gradu bila kontinuirana, jer se gotovo neprestano spominju u maticama od 1613. do 1817. godine.

2. Popis mjesta i područja

2.1. Bar (*Antivari*)

Bar se spominje samo jednom, i to u Knjizi umrlih u drugoj polovici studenog 1696. Tada je u Puli, u dobi od oko 80 godina, umro *messer* Andrija iz Bara, poznat pod nadimkom Gagiola. Sve je potrebne sakramente dobio od kurata, koji ga je upisao u knjigu i koji je tijelo otpratio na ukop u crkvi Sv. Franje.²

Bar je od 1587. bio u rukama Turaka,³ pa je u ovom slučaju neosporno riječ o prebjegu s turskog područja na mletačko, odakle je zatim došao u Istru.

2.2. Boka kotorska (*Bocche di Cattaro*)

Od 1715. čitava Boka kotorska bila je pod mletačkom vlašću sve do pada Venecije 1797. U vrijeme Napoleonovih ratova često je mijenjala gospodare: 1797.-1805. vlast nad njom ima Austrija, 1805.-1806. Francuska, 1806.-1807. Rusija, 1807.-1813. ponovno Francuska.

¹ Bernardo Benussi, »Spigolature polesane.« *Atti e memorie della Società di archeologia e storia patria* 23 (1908): 362-447; Miroslav Bertoša, »Etnička struktura Pule od 1613. do 1797. s posebnim osvrtom na smjer doseljavanja njezina stanovništva.« *Vjesnik historijskih arhiva u Rijeci i Pazinu* 15 (1970): 55-58.

² *Passò ad altra vita messer Andrea d'Antivari detto Gagiola in età d'anni 80 in circa con tutti li santissimi sacramenti ministratigli da me Curato, fu sepolto nella Chiesa de Padri Conventuali di San Francesco accompagnato da me Curato alla sepoltura. Liber Mortuorum* (dalje: *LM*), kutija 28, IX.1.10, 19. studenoga 1696. (Državni arhiv u Pazinu, dalje: DAP).

³ Usp. Grga Novak, *Prošlost Dalmacije*, I-II. Zagreb, 1944; Gligor Stanojević, *Jugoslovenske zemlje u mletačko-turskim ratovima XVI-XVIII vijeka*. Beograd, 1970; Dinko Franetović-Bure, *Historija pomorstva i ribarstva Crne Gore*. Titograd, 1960.

Doba prosperiteta Boke kotorske je razdoblje od 16. do 18. stoljeća. Kasnije je propadanje nekad znamenitog bokeljskog pomorstva dovelo do emigriranja stanovništva i prenošenja starih pomorskih društava u Trst.⁴

Kao općeniti pojam, Boka kotorska rijetko se spominje u puljskim maticama. Primjerice, koncem lipnja 1755. puljski je župnik Giandomenico Razzo krstio izvanbračnog sina Antonija Niccolina, čiji je otac bio pokojni Zuanne, i *donne* Antonije, udovice nekog providurovog službenika (ime mu nije ubilježeno, jer ga svećenik koji je obavio upis valjda nije znao). Dječak se zvao Giampietro, a rodio se 27. lipnja. Kumovi su mu bili *mistro* Francesco Durissa, sin Giambattiste iz doline Canal San Pietro u Karniji, i *donna* Eufemia Scocco iz Pule, supruga *mistra* Domenica de Perisa iz Rijeke. Antonio Niccolin bio je iz Boke kotorske, a obnašao je dužnost mletačkog vojnika u družini potpukovnika Stupanovića.⁵

U Knjizi krštenih u siječnju 1800. zabilježen je kao kum na krštenju plemić Juraj, sin Petra Živkovića, inače oružar Pomorskog dalmatinskog puka (regimente) u službi Njegovog veličanstva cara i kralja (radi se o Napoleonu).⁶

S bokokotorskoga su područja najvjerojatnije bile i dvije hajdukinje čija je smrt zabilježena u Puli. Jedna od njih zvala se Kata i imala je status nove doseljenice, pa je i ubilježena kao *Haiduca Nova habitante!* U Puli je umrla u dobi od oko 15 godina, a da se prethodno nije uspjela ispovjediti, jer svećenik nije pozvan navrijeme. Pokopana je u crkvi Sv. Franje.⁷

U rujnu 1695., u dobi od oko 50 godina, umrla je hajdukinja Dafina, za koju je u kratkom upisu navedeno da je bila pravoslavne vjeroispovjedi, za

⁴ Usp. G. Novak, *Prošlost Dalmacije*; Lovorka Čoralić, »Iz prošlosti Boke: dobrotski rodovi i hrvatska Bratovština Sv. Jurja i Tripuna u Mlecima (od XVII. do početka XIX. stoljeća).« *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru* 42 (2000): 221-260.

⁵ *Giampietro figlio naturale d'Antonio Niccolin quondam Zuanne dalle Bocche di Cattaro soldato Veneto rimmesso nella Compagnia dell' Illustrissimo signor Tenente Collonello Stupanovich e di donna Antonia vedova del quondam N. N. ufficiale di Corte nato li 27 stante, fu battezzato da me Giandomenico Canonico Razzo, Parroco di questa Città. Padrino al Sacro Fonte mistro Francesco Durissa di Giambattista da Canal San Pietro della Cargna assistente donna Eufemia Scocco di questa Città moglie di mistro Domenico de Peris Fiumano. Liber Baptizatorum* (dalje: *LB*), kutija 26, IX.1.3., 29. lipnja 1755. (DAP).

⁶ *Il Nobil signor Giorgio Xifcovich del signor Pietro dalle Bocche di Cattaro Monizier del Reggimento Dalmata di Marina al servizio di S[ua] C[esarea] R[eale] Apostolica Maestà l'Imperatore e Re* (*LB*, kutija 26, IX.1.4., 17. siječnja 1800.).

⁷ *Obito di Catta Haiduca Nova habitante d'anni 15 in circa morse senza Confessione per non esser stato chiamato il Curato, sepolta nella Chiesa di San Francesco* (*LM*, kutija 28, IX.1.9., 7. listopada 1671.).

razliku od Kate koja je bila katolkinja. Dafina je pokopana u pravoslavnoj crkvi, a obred je vodio pravoslavni kaluđer.⁸

Ovdje valja naglasiti da se pravoslavne etničke skupine koje je mletačka vlast naseljavala u Puli i njezinoj okolici, između ostalih i s područja Boke kotorske, nisu uspjele održati kao skupine zasebnih narodnih karakteristika. Pravoslavni doseljenici uglavnom su napuštali dobivena zemljišta i odlazili (najčešće u staru postojbinu), ili su se u potpunosti stopili s većinskim hrvatskim i talijanskim etničkim elementom.⁹ Iznimku čini jedino pravoslavna skupina u selu Peroju sjeverozapadno od Pule, iako ni njoj mletačke vlasti nisu nikada dopustile da izgradi crkvu za vršenje pravoslavnog obreda, jer su smatrale da bi to štetilo državnim interesima. Tek je nekoliko desetljeća nakon propasti Mletačke Republike austrijski car dozvolio da se 1834., za potrebe pravoslavnih vjernika u tom selu - inače većinskog katoličkog stanovništva - podigne crkva Sv. Spiridona.¹⁰ Sve do tada jedina je crkva za vršenje istočnog obreda bila crkva Sv. Nikole u Puli, za koju su 1583. (zaslugom tadašnjeg mletačkog rektora za doseljenike u Istru Marina Malipiera) Grci dobili dozvolu vršenja bogoslužja po svojem obredu. Što se tiče Peroja, mletački je Senat u više navrata isticao da pravoslavni žitelji u selu spadaju pod jurisdikciju tamošnjeg katoličkog župnika.¹¹ U relacijama puljskih biskupa često se spominje filadelfijski arhiepiskop sa sjedištem u Veneciji. Od 1557. on je u ime carigradskog patrijarha vršio jurisdikciju nad Grcima istočnog obreda koji su živjeli u granicama Mletačke Republike. No, rimokatolička crkva nije priznavala njegovu službu, a mletačke su vlasti sve Grke istočnog obreda smatrale ujedinjenima s katoličkom crkvom. Stoga su sve njihove crkve i općine (pa tako i onu jedinu u Puli) potčinile nadzoru dijecezanskih biskupa. Puljski su biskupi pokušavali dovesti pojedine puljske pravoslavne svećenike u stvarno zajedništvo s katoličkom crkvom, ali nisu nikad nastojali izvršiti kanonski pohod njihove crkve prema odluci mletačkih vlasti.¹²

⁸ *Morse Daffina Aiduca di rito greco d'età d'anni 50 in circa fu sepolta nella Chiesa de Grei accompagnata da quel Calogero alla sepoltura* (LM, kutija 28, IX.1.10., 11. rujna 1695.).

⁹ Vjekoslav Štoković, »Konfesionalne povlastice dane Grcima doseljenim u Pulu i u Puljštinu 1578.-1581. godine.« *Problemi sjevernog Jadrana* 6 (1988): 160; Vjekoslav Štoković, »Naseljavanje Crnogoraca u Peroj 1657. godine.« *Prilozi o zavičaju* 6 (1990): 65-87.

¹⁰ Ivan Grah, »Peroj u relacijama puljskih biskupa 1660.-1802.« *Prilozi o zavičaju* 6 (1990): 103-104.

¹¹ I. Grah, »Peroj u relacijama puljskih biskupa 1660.-1802.«: 104.

¹² I. Grah, »Peroj u relacijama puljskih biskupa 1660.-1802.«: 98.

2.3. Budva (*Budua*)

Budva je u matičnim knjigama Pule spomenuta samo jednom. U Knjizi krštenih sredinom ožujka 1694. kao kum na obredu upisan je kapetan Nicoletto Orsino iz Budve.¹³

2.4. Cavtat (*Ragusi Vecchia*)

Cavtat se nalazio na području Dubrovačke Republike,¹⁴ a u puljskim se maticama spominje samo jednom - u *Liber Mortuorum* koncem kolovoza 1752. Tog je dana u Puli umrla 26-godišnja Katarina Marija, kći pokojnog Rada iz Cavtata, za kojeg se navodi da je bio vojnik-čuvar koji je stanovao u posebnoj kući. Naime, vojnici i članovi njihove obitelji nisu uvijek stanovali u vojarni.¹⁵ Katarina Marija primila je sve potrebne sakramente: ispovedila se kanoniku Antoniju Margariti, koji ju je i upisao u knjigu, a posljednju pričest i bolesničko pomazanje dobila je od svećenika Cristofora Bonifacija. Ukop je obavljen na groblju katedrale, a bili su mu nazočni kanonik Margarita, sakristan i svećenik Bonifacio.¹⁶

2.5. Dadri (*Villa de Dadri*)

Dadri je - kako se navodi u Knjizi umrlih u lipnju 1752. - selo iznad Skadra, udaljeno od njega tri milje. Nalazilo se na području pod turskom vlašću, pa je Marko Lazar, koji se u dokumentu spominje, bio prebjeg s turskog na mletačko područje, a odatle u Istru. Navedene je godine pokopan u Puli, ali u njoj nije umro, već je donesen na gradsku obalu. Budući da se sumnjalo

¹³ *Tenuto al sacro fonte dal signor Capitan Nicoletto Orsino da Budua (LB, kutija 26, IX.1.2., 13. ožujka 1694.).*

¹⁴ Usp. G. Novak, *Prošlost Dalmacije*.

¹⁵ Sabina Loriga, *Soldati: L'istituzione militare nel Settecento*. Venezia, 1992: 16. i passim.

¹⁶ *Cattarina Maria figlia del quondam Rado da Ragusi Vecchia atrovandosi in questo Corpo di Guardia, e nello stesso tempo in Casa particolare, in età d'anni 26 circa rese l'Anima al Signor Iddio, munita di tutti li Santissimi Sacramenti della Chiesa, cioè Confessione da me Canonico Antonio Margarita loco Parochi, Comunione ed Estrema Untione, come pure sino allo spirar dell'Anima dal Reverendo signor Don Cristoforo Bonifatio. Fù sepolta nel Sacratio di questa Cathedral Chiesa, accompagnata da me sudetto Canonico, il Sacrestano, et il descritto sacerdote Bonifatio (LM, kutija 28, IX.1.11., 31. kolovoza 1752.).*

na neku zaraznu bolest, javna je vlast odredila da ga se pokopa u crkvi Sv. Matije izvan grada, ali u blizini gradskih zidina. Obred ukopa vodio je puljski kanonik Cristoforo Bonifacio.¹⁷

2.6. Dubrovnik (*Città di Ragusa*)

Dubrovnik se u puljskim maticama spominje nekoliko puta. Primjerice, sredinom kolovoza 1690. u Puli je kršten Antonio, sin *mistra* Domenica Crescija (zidara iz Venecije) i njegove supruge *donne* Paule iz Dubrovnika. Dječak se rodio 11. tekućeg mjeseca, a obred je obavio puljski kanonik Francesco Maure. Puljski nobili Salamon de Conti i Pasqua, supruga Foscarina Filaretta, ubilježeni su kao kumovi.¹⁸

Spomenuta je Dubrovčanka u Puli zabilježena i u trenutku smrti početkom svibnja 1716. Umrula je u dobi od oko 72 godine i bila je udovica nevedenog mletačkog zidara. Od kanonika Anastasija Rodittija primila je sve presvete sakramente. Na njezinom su pogrebu u katedrali, osim župnika, bili nazočni i kanonici Baić, Roditti, Lombardo, Vio i Razzo. Uz uobičajenu ceremoniju tijelo pokojnice položeno je uz oltar Sv. Tome.¹⁹

Dubrovčanin je, barem podrijetlom, vjerojatno bio i Paron Simon, zapisan kao *Ragosin*, koji se u Pulu doselio iz Velog Lošinja. U gradskim je maticama ostala zabilježena njegova smrt početkom listopada 1728., u dobi od oko 24 godine.²⁰

¹⁷ *Marco Lazaro dalla Villa de Dadri miglia tre sopra Scuttari passò da questa al altra vita, fu portato alla riva di questa Città con rispetti di Sanità al qualle fu dato sepoltura per Commission Publicca dal Reverendo signor Don Christoforo Bonifacio alla Chiesa di San Mattio di fuori vicino al Muro (LM, kutija 28, IX.1.11., 19. lipnja 1752.).*

¹⁸ *Antonio figliolo di Mistro Domenico Cresci murator di Venetia e di Donna Paula da Ragusa sua legitima consorte natto li 11 del corrente Mese, fu battezzato dal Canonico Don Francesco Maure e tenuto al sacro fonte dall' Illustre signor Patron Salamon de Conti e dalla signora Pasqua moglie del signor Foscarin Filaretto Padrini (LB, kutija 25, IX.1.2., 16. kolovoza 1690.).*

¹⁹ *Passò à miglior vita donna Paulina relitta del quondam mistro Domenico Cressi della Città di Ragusi habitante in questa Città, hebbe tutti li santissimi sacramenti necessarij amministrati dal Reverendo signor Canonico Don Anastasio Roditti in assenza di me Curato, al di cui Funerale intervennero li Reverendi signori Canonici, il Baich, il Roditti, il Lombardo, il Vio, et il Razzo, et me Curato à quali toccarono per circolo, et fu accompagnata alla Cattedrale, et sepolta con le solite esequie nel monumento di San Tomaso et ivi giace, et morse in età di anni 72 circa (LM, kutija 28, IX.1.10., 10. svibnja 1716.).*

²⁰ *Paron Simon Ragosin de Martin da Lusin grande in ettà d'anni 24 circa (LM, kutija 28, 2. listopada 1728.).*

Iako to izrijekom nije označeno, dubrovačkog je podrijetla vjerojatno bio i Brne Držić, čiji je sin Lovro Matija kršten u kolovozu 1615. u Puli. Dječak se rodio u zakonitom braku, a obred je obavio puljski skolastik imenom Benetto. Kao kumovi ubilježeni su Silvestro Pangalo i *donna* Laura, čiji je muž bio ser Zorzi.²¹ Brne Držić (poznat je talijanski oblik tog prezimena *Darsa*) vjerojatno je bio član dubrovačke bratovštine Sv. Mihovila u Puli, u kojoj su se obavljala vjenčanja dubrovačkih trgovaca.

Grad Dubrovnik bio je glavno središte Dubrovačke Republike, samostalne države koja nikada nije potpala pod vlast ni Mletačke Republike ni Turskog Carstva, iako je dugo vremena bila njima okružena.²² I njegovi se žitelji također spominju u mnogim gradovima na Jadranu.²³

2.7. Hercegnovi (*Castel novo*)

Osim za Hercegnovi, naziv Castelnovo koristio se za mjesta Rakalj (na području Barbana u mletačkom dijelu Istre) i Podgrad (na Čićariji u austrijskom dijelu Istre). Hercegnovi je do 1687. bio pod vlašću Turaka, a zatim je do 1797. bio mletački. Te ga je godine zaposjela Austrija, a 1806.-1807. pod kontrolom ga drži ruska flota. God. 1807.-1813. pod francuskom je vlašću.²⁴

Ovaj gradić u Boki kotorskoj puljske matice spominju samo jednom, u Knjizi krštenih početkom studenog 1712. Tada je u Puli krštena Marija, kći messera Mattija Sinische (?), po zanimanju vojnika, i Ane Bulković iz Hercegnovog, za koji je navedeno da spada pod Kotor. Djevojčica se rodila u zakonitom braku, a krstio ju je kanonik Lorenzo Vio. Za kumove je imala pretorskog kancelara Marca Gaetinja i Battistinu Talioni. U knjigu ju je upi-

²¹ *Laurentio et Mattio figliolo di ser Berne Darsa et di donna... sua legittima moglie nato di legittimo matrimonio; battizzato dal signor Benetto scolastico, compari Silvestro Pangalo et donna Laura moglie di ser Zorzi (LB, kutija 25, IX.1.1., 11. kolovoza 1615.).*

²² Usp. Vinko Foretić, *Povijest Dubrovnika do 1808.. Drugi dio: Od 1526. do 1808.* Zagreb: NZMH, 1980.

²³ Proučena je, primjerice, njihova nazočnost u Chioggi i Veneciji. Usp. Lovorka Čoralić, »Spomen Dubrovčana u Chioggi (XV-XVI. st.).« *Anali Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku* 35 (1997): 11-18; Lovorka Čoralić, »Dubrovčani u Veneciji od XIII. do XVIII. stoljeća.« *Anali Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku* 32 (1999): 15-57.

²⁴ Usp. G. Novak, *Prošlost Dalmacije*; Gligor Stanojević, *Dalmacija u doba Morejskog rata (1684.-1699.)*. Beograd, 1962; Vesna Miović-Perić, *Na razmeđu: osmansko-dubrovačka granica (1667.-1806.)*. Dubrovnik: Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku, 1997.

sao kurat Bernado Lonardel.²⁵ Zanimljivo je da ovaj upis, kao i još neki iz puljskih matica, izravno svjedoči o izvornom obliku i podrijetlu prezimena Bolković, danas vezanog najviše za područje Raklja, ali prisutnog i u drugim mjestima Istre, pa i izvan nje. Dakle, prezime Bolković izvorno je glasilo Bulković i potječe s bokokotorskog područja.

2.8. Korčula (*Curzola*)

Korčulani su također migrirali u različite gradove na Jadranu,²⁶ između ostalih i u Pulu. No, u matičnim se knjigama grada spominju samo u Knjizi umrlih u kolovozu 1660. U Puli je tada umro messer Zuanne (ili Ivan) s Korčule, inače mornar *patrona* Francesca (ili Frane) zvanog Caratello. Sve je presvete sakramente primio od župnika Giacoma Bonarellija. Ukop je obavljen u crkvi Sv. Tome.²⁷

2.9. Kotor (*Cattaro*)

Kotor je do 1797. bio pod Venecijom, a od 1797. do 1806. držali su ga Austrijanci. Od 1806. do 1807. je u vlasti Rusa, a od 1807. do 1813. Francuza.²⁸

²⁵ *Maria figliuola di messer Mattio Sinisca (?) soldato et di donna Anna Bulcovich da Castel novo sotto Catero sua legittima consorte natta di legittimo matrimonio, battezzata dal Reverendissimo signor Don Lorenzo Vio Canonico. Patrini al sacro fonte furono l' Illustrissimo signor Marco Gaetini Cancellier Pretorio et la signora Battistina Talioni. Et Io Don Bernardo Lonardel Curato hò qui fedelmente registrato il sudetto battezzo (LB, kutija 25, IX.1.2., 10. studenoga 1712.).*

²⁶ Primjerice, dobro je proučena nazočnost korčulanskih iseljenika u Veneciji. O tome usp. Lovorka Čoralić, »Korčulani u Mlecima (XV. -XVIII. stoljeće).« *Godišnjak grada Korčule* 1 (1996): 56-72 (I. dio); 2 (1997): 48-63 (II. dio).

²⁷ *Morse messer Zuane da Curzola mariner del Patron Francesco detto Caratello, al quale Io Giacomo Bonarelli Curato gli administrai li santissimi sacramenti et accompagnato alla sepoltura in San Tomaso (LM, kutija 28, IX.1.9., 19. kolovoza 1660.).*

²⁸ O Kotoru i Kotoranima usp.: G. Novak, *Prošlost Dalmacije*; Lovorka Čoralić, »Bratovština slavenskih doseljenika Sv. Jurja i Tripuna u Veneciji. Izvori, historiografija i mogućnosti istraživanja.« *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest* 27 (1994): 43-58; Lovorka Čoralić, »La Scuola Dalmata dei SS. Giorgio e Trifone nei testamenti degli immigrati dalla sponda orientale dell'Adriatico.« *Scuola Dalmata* 27 (1994): 13-26; V. Miović-Perić, *Na razmeđu*; Lovorka Čoralić, »Život i djelovanje kotorskih patricija u Mlecima od 16. do 18. stoljeća.« *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest* 31 (1998): 131-140; Lovorka Čoralić, »Scuola della nation di Schiavoni - hrvatska Bratovština Sv. Jurja i Tripuna u Mlecima.« *Povijesni prilozi* 18 (1999): 53-88.

Također se spominje samo jednom, i to u Knjizi vjenčanih u srpnju 1640. Tada se u Puli vjenčala Marija, kći pokojnog Ivana Stipšića iz Kotora, koja je stanovala na području Labina. Njezin se muž zvao Giacomo Lucatelli i bio je dočasnik, odnosno vojnik u družini kapetana Giovannija Battiste Leonija, također s labinskog područja. Stoga je brak i sklopljen u puljskoj utvrdi, u kojoj je kao vojnik živio spomenuti Lucatelli. No, on je u tom trenutku ležao smrtno bolestan u krevetu, pa je za obavljanje obreda bila potrebna dozvola biskupa. Kao kumovi zapisani su dočasnik Paulo Sforza, *messer Antonio* iz Parme i *messer Nicolò Piccoli*, sva trojica članovi spomenute vojne družine kapetana Leonija.²⁹

2.10. Mletačka Albanija (*Albania*)

Albansko se područje spominje nazivima pojedinih mjesta, ali i općenitim imenom "Albanija". Katkada je samo oblik prezimena upućivao na albansko podrijetlo, kao što je to slučaj u Knjizi vjenčanih koncem rujna 1631. Tijekom tri dana obavljene su propisane napovjedi za brak koji su namjeravali sklopiti žitelji Pule ser Andrea Perafo i Marija, čiji se otac zvao *Alberto Albanese*.³⁰ U ovom se slučaju ne može tvrditi da je riječ o osobi koja se doselila s albanskog područja, već samo o vjerojatnom albanskom podrijetlu!

U kući *messera* Simona Fagnata sredinom svibnja 1665. umro je *messer* Paulo Buzezia, za kojeg stoji da je bio de *nation albanese*, a inače poručnik kapetana Nikole Bubića. Primio je sve potrebne sakramente, a pokopan je u crkvi Sv. Franje. Zbog spriječenosti kurata obred je vodio puljski svećenik

²⁹ *Io sopradeto Curato Congionsi nel santo matrimonio Donna Maria figliola del quondam Zuanne Stipsich da Cataro habita nella Parrocchia di Albona et Il sargiente Giacomo figliolo del quondam... Lucatelli de detta Terra di Albona al presente soldato del Illustre signor Capitan Giovanni Battista Leoni, et questo matrimonio lo celebrai nella fortezza di Pola nel quartiere del sopradetto signor Capitanio nel qual si ritrovava il sudetto sargiente Giacomo nel letto amalato in stato di morte et detto matrimonio lo celebrai cosi de licenza del sopradetto nostro Illustrissimo et Reverendissimo Vescovo. Testis il signor sargiente Paulo Sforza, messer Antonio da Parma, messer Nicolò Piccoli tutti della Compagnia del signor Capitan Leoni. Liber Copulatorum (dalje: LC), kutija 25, IX.1.1., 10. srpnja 1640., DAP.*

³⁰ *Fu fatte le solite publicationi del matrimonio tra ser Andrea Perafo et Donna Maria del quondam Alberto Albanese, tutti doi habitanti in questa Città et fu alcun impedimento (LC, kutija 25, IX.1.1, 21., 28., 29. rujna 1631.).*

Giovanni Maria Mismas.³¹

U Knjizi umrlih početkom lipnja 1685. spominje se *messer* Marko Morić iz Albanije. S obzirom na ime i prezime osobe, vjerojatno je riječ o području nekadašnje Mletačke Albanije, koja je u 17. stoljeću bila pod vlašću Turaka. Morić je, dakle, bio prebjeg s turskog područja na mletačko, odakle se najvjerojatnije doselio u Istru. Prema riječima njegova rodaka, sve je sakramente primio u gradu Osoru. Pokopan je u crkvi Sv. Franje u Puli, gdje ga je otpratio čitav kaptol.³²

S obzirom na oblik imena i prezimena, vjerojatno albanskog podrijetla bila je i Nisa Astana, koja je koncem rujna 1671. umrla u Puli. Njezin je muž bio Giovanni Battista Marcello, vojnik u družini pukovnika Volpija. Zapisano je da je primila sve sakramente i da je pokopana na groblju Sv. Franje.³³

Za Mletačku Albaniju vezuje se obitelj *Minotto*. Jedan dio povjesničara smatra da se obitelj doselila u Veneciju iz Rima, a neki smatraju da je potjecala iz Albanije, te da joj je izvorni oblik prezimena nekad bio *Minoxi*. U mletačkoj su prijestolnici zabilježeni mnogi njezini znameniti članovi. Marco Minotto bio je mletački zapovjednik koji je koncem 13. stoljeća ratovao na grčkom području, gdje je s 37 galija zauzeo otok Stalimene. Demetrio Minotto u 14. je stoljeću bio poznat po svojoj svetosti. Pasqualino Minotto otišao je 1364. na Kandiju (Kretu), gdje je trebao ugušiti pobunu lokalnih nobila. U Veneciju se vratio kao pobjednik, te mu je na trgu Sv. Marka priređen svečani doček.³⁴ Girolamo Minotto bio je u 15. stoljeću bailo na Levantu,³⁵ a Iacopo Minotto izvanredni providur u Korintu.³⁶ Giovanni Luigi Minotto bio je vojnik i 1646. se istaknuo u uspješnoj borbi s turskim po-

³¹ *Morse nella casa de messer Simon Fagnato messer Paulo Buzezia de nation albanese, tenente reformato del signor Capitano Niccolò Bubich, al quale gli fu administrati li santissimi sacramenti, fu sepolto nella Chiesa di San Francesco, accompagnato da Pre Giovanni Maria Mismas per impedimento del Curato (LM, kutija 28, IX.1.9., 15. svibnja 1665.).*

³² *Morse messer Marco Morich da Albania hebbe tutti li santissimi sacramenti nella Città d'Ossaro cossì certificò un suo parente, fu sepolto nella Chiesa di San Francesco accompagnato dal Reverendissimo Capitolo (LM, kutija 28, IX.1.9., 5. lipnja 1685.).*

³³ *Obito di Nisa Astana moglie di Giovanni Battista Marcello soldato della Compagnia del Collonel Volpio gli furon administrati li santissimi sacramenti sepolta nel Cimitero di San Francesco (LM, kutija 28, IX.1.9, 29. rujna 1671.).*

³⁴ Giuseppe Tassini, *Curiosità veneziane*. Venezia: Filippi editore (8. izdanje), 1970: 415.

³⁵ Eugenio Musatti, *Storia di Venezia*, 1. Venezia, 1968: 274.

³⁶ Eugenio Musatti, *Storia di Venezia*, 2. Venezia, 1969: 110.

strojbama. Kada su Turci napali utvrdu Rethimon na Kreti, on je upravljao njezinom obranom. No, kako nije dobio pomoć, grad se na koncu morao predati. Giovanni Minotto bio je svećenik i umro je 1742. kao padovanski biskup. U spomen na ovu obitelj i danas u Veneciji postoji *Fondamenta Minotto i Sottoportico Minotto*.³⁷

Članovi obitelji Minotto zabilježeni su i u maticama Pule, i to od 1749. do 1799., u većini slučajeva u ulozi kumova. Najprije se koncem svibnja 1749. kao kuma na obredu krštenja spominje puljska plemkinja Antonia Stratico, čiji je muž bio pretorski kancelar Spiridion Minotto.³⁸ Njihov sin Antonio Minotto umro je u listopadu iste godine, samo tri dana poslije rođenja.³⁹ Kao kuma na obredu krštenja početkom veljače 1767. ubilježena je Annetta, supruga Domenica Balbija, majordoma pokojnog kneza-providura Giacoma Minotta.⁴⁰ Kum na obredu krizmanja, obavljenom u Puli koncem travnja 1775., bio je nobil Gaetano Minotto.⁴¹ Plemkinja Giulia Minotto, stanovnica obližnjeg sela Galizane, čiji je muž bio gradski nobil Antonio Gonan, bila je, pak, kuma na krštenju u studenome 1788.⁴² U dobi od oko 62 godine spomenuta je udovica plemkinja, umrla u Puli početkom kolovoza 1799.⁴³

2.11. Perast (*Perasto, Pilaastro*)

Perast je gradić u Boki kotorskoj, nekad snažno pomorsko središte koje je dalo veliku pomoć u oslobađanju Risna (1684.) i Hercegcnovog (1687.) od

³⁷ G. Tassini, *Curiosità veneziane*: 415.

³⁸ *La Illustrissima signora Antonia Stratico consorte del signor Spiridion Minotto Cancellier Pretorio* (LB, kutija 26, IX.1.3., 27. svibnja 1749.).

³⁹ *Antonio figlio dell' Illustrissimo signor Spiridion Minotto Cancelliere Pretorio di questo Eccellentissimo Regimento volò alla Celesta Patria di giorni 3* (LM, kutija 29, IX.1.11., 21. listopada 1749.).

⁴⁰ *La signora Annetta moglie del signor Domenico Balbi Mastro di Casa del quondam Eccellentissimo signor Conte Provveditor Giacomo Minotto* (LB, kutija 26, IX.1.3., 2. veljače 1767.). Sergio Cella u svojem popisu puljskih rektora zabilježio je kneza-providura koji se zvao Gaetano Minotto (1766.-1767.). Usp. Sergio Cella, »I Reggitori di Pola.« *Atti e memorie della Società di archeologia e storia patria*, n. s. 9 (1961): 65.

⁴¹ *L'Eccellentissimo Nobil homo signor Gaetano Minotto. Elenco Cresimati*, kutija 26, IX.1.4., 23. travnja 1775., DAP.

⁴² *La Nobil Donna Giulia Minotto ora moglie del Nobil signor Antonio Gonan abitante in Gallezano* (LB, kutija 26, IX.1.4., 12. studenoga 1788.).

⁴³ *La Nobil Donna Giulia Minotto relitta del quondam Nobile signor Antonio Gonan in età di anni 62 circa* (LM, kutija 29, IX.1.12., 10. kolovoza 1799.).

Turaka. Peraštani su 1654. odbili jak turski napad na svoj grad, tako da ga Turci nisu nikad osvojili.⁴⁴

Perast se u puljskim maticama rijetko spominje. U Knjizi umrlih zabilježena je udovica Popović iz Perasta, koja je koncem kolovoza 1671. umrla u Puli u dobi od oko 40 godina. Pokopana je u crkvi Sv. Franje, uz službenu nazočnost svećenika Piffara, Razza i Trivisana, a također i kurata Piera di Rossija.⁴⁵

U Puli je sredinom listopada 1671. kršten Luka, sin Vuka Vidakovića, kojeg upis bilježi kao *da Perasto Haiduco*. Djetetova je majka bila Vidakovićeva zakonita supruga Ivanka. Od strane kurata Pietra Agostina obred je obavljen 7., a upis u knjigu 15. listopada. Kanonik Zuanne Difaro i Anastasia, supruga pokojnog Antonija Ragazzija iz Trevisa navedeni su kao kumovi.⁴⁶ Upisani krštenik jedan je od iznimno rijetkih primjera spominjanja hajduka u puljskim matičnim knjigama.⁴⁷

2.12. Prčanj (*Parsagno*)

Prčanj je znameniti pomorski centar Boke kotorske, čiji su brodovlasnici u vrijeme najvećeg procvata u 17. i 18. stoljeću imali oko 350 brodova s 90 kapetana. Do 1806. njegovi su brodovi redovito prevozili poštu na linijama Krf-Venecija i Kotor-Zadar. Za dobro obavljanje pomorske službe dobili su od Venecije više priznanja.⁴⁸

⁴⁴ O hrabrim Peraštanima usp. Lovorka Čoralić, »U Slavu Prejasne Republike: peraški ratnici - čuvari duždevog stijega.« *Acta Histriae* 9 (2000): 87-98.

⁴⁵ *Morse la vedova Popovich da Pilastro di anni 40 in cerca habbe la confessione et tutti li santissimi sacramenti fu sepolta nella Chiesa di San Francesco, accompagnata dal signor Pre Piero di Rossi Curato tochè per circolo il signor Trivisan e il signor Piffaro et il signor Razzo (LM, kutija 28, IX.1.9., 27. kolovoza 1671.).*

⁴⁶ *Luca figliolo di Vuce Vidacovich da Perasto Haiduco procreato con Gianna sua legittima consorte, battezzato da me Pre Pietro Agostino Curato li 7 ottobre prossimo passato. Compari il signor Pre Zuanne Difaro Canonico et donna Anastasia moglie del quondam signor Antonio Ragazzi da Treviso (LB, kutija 25, IX.1.1., 15. listopada 1671.).*

⁴⁷ Opširnije o tome vidi u: Miroslav Bertoša, »Hajdučka epizoda naseljavanja Puljštine (1671.-1675.): prilog problematici organizirane kolonizacije mletačke Istre.« *Jadranski zbornik* 8 (1973): 105-160.

⁴⁸ Usp. G. Novak, *Prošlost Dalmacije*; Nikola Čolak, *Regesti marittimi croati - Hrvatski pomorski regesti*, I. Padova, 1985, II. Padova, 1993; Lovorka Čoralić, »Iz prošlosti Prčanja u XVII. stoljeću (admiral bokeljske mornarice - Tripun Luković).«, u: *Spomenica Ljube Bobana 1933.-1994*. Zagreb, 1996: 95-103.

Prčanj spominje Knjiga umrlih početkom studenog 1812. Tada je u Puli pokopan 19-godišnji Andrija Lazarić, sin Blaža iz Prčanja. Umro je u osam sati navečer na lađi koja je dolazila iz Venecije. Ukop je, u nazočnosti kurata i trojice svećenika, obavljen na groblju katedrale, a upis u knjigu izvršio je kurat Ivan Kujica.⁴⁹

2.13. Risan (*Resana, Risana*)

Risan je gradić u Boki kotorskoj koji je Venecija oduzela Turcima 1687. i on je u njezinoj vlasti ostao do 1797.⁵⁰ Puljske ga matice spominju rijetko. U Knjizi umrlih početkom kolovoza 1630. spominje se messer Antun iz Risna (nejasna je oznaka koja slijedi: *da cognam*), koji je u Puli umro u dobi od 50 godina. Primio je sve sakramente, a pokopan je na groblju Sv. Antuna.⁵¹

U Knjizi umrlih u studenome 1813. zapisan je Angelo, sin Antonija Pilote iz Risna, koji je u dobi od 10 godina u ponoć umro u Puli. Uspio se isповјediti i primiti bolesničko pomazanje. Njegovo je tijelo u pratnji kurata i sakristana odneseno do katedrale, gdje je pokopano na groblju.⁵²

2.14. Skadar (*Scuttari*)

Skadar je grad na nekadašnjem mletačkom posjedu u Albaniji, koji se u razmatranom razdoblju nalazio pod turskom vlašću. U puljskim se maticama spominje u Knjizi umrlih početkom prosinca 1732. Tog je dana umrla 58-godišnja Giulia, čiji je muž bio *Marco Albanese* iz Skadra, inače vojnik-konjanik u hrvatskoj družini kapetana Nikole Milovića. Primila je sve

⁴⁹ *Andrea Lazari di Biasio da Parsagno delle Bocche di Cattaro passò da quest' all'altra vita nella sua età di anni 19 jeri alle ore otto pomeridiane in una Barca proveniente da Venezia. Il suo Cadavero accompagnato alla Cattedrale da me sottoscritto Curato, e tre Sacerdoti. Fu tumulato nel Cemetterio della Cattedrale. Don Giovanni Cuizza Curato (LM, kutija 29, IX.1.12, 1. studenoga 1812.).*

⁵⁰ Usp. V. Miović-Perić, *Na razmeđu.*

⁵¹ *Morse messer Antoni di Resana da cognam di anni 50 con tutti li santissimi sacramenti fu accompagnato alla sepoltura da me in Sant' Antoni (LM, kutija 28, IX.1.9, 3. kolovoza 1630.).*

⁵² *Angiolo figlio di Antonio Pilota da Risana nella scorsa mezza notte, passò da quest' all'altra vita nella sua età di anni 10. Premonito della Penitenza, ed Estrema unzione. Il suo Cadavero accompagnato alla Cattedrale da me Curato, e Sacrista e fu tumulato nel Cemetterio (LM, kutija 29, IX.1.12, 21. studenoga 1813.).*

potrebne sakramente, a ukop je obavljen u katedrali, i to u grobnici Sv. Antuna koja se nalazi prema oltaru Blažene Djevice Presvete Krunice. Na obredu su, osim kurata, bila nazočna dvojica klerika i devetorica svećenika (ukupno 12 osoba).⁵³

2.15. Valona

Valona je luka na albanskoj obali, koja se u spomenutom razdoblju također nalazila u turskim rukama. Spominje se u Knjizi umrlih u studenome 1643. Početkom mjeseca u Puli je umro dječak Demetrio, čiji se otac zvao Ivan i bio je iz Valone. Pokopan je u samostanskoj crkvi Sv. Franje, a obred su vodili kanonik Domenico Cologna i gvardijan spomenutog samostana.⁵⁴

Ivan Mikolić, vojnik na bojnemu brodu kapetana Ivana, umro je dva dana poslije. Dob mu se ne navodi, a pokopan je u crkvi Sv. Tome u nazočnosti kanonika Domenica Cologne i đakona Nadalina Razza.⁵⁵

3. Zaključna razmatranja

Analizirajući sve četiri vrste matičnih knjiga uočava se da je najviše doseljenika bilo upisano u matice umrlih, manje u matice krštenih, a najmanje u matice vjenčanih i u popis krizmanih. Radilo se o pojedincima koji su se privremeno ili trajno doselili u Pulu, ili u nju stigli samo da bi bili kumovi na nekom vjenčanju ili krizmanju.

⁵³ *Passò ad miglior vita la signora Giulia molgie (!) del signor Marco Albanese da Scutari soldato à cavallo nella Compagnia de crouati del Capitan Niccolò Milovichi in età d'anni 58 circa, premonita delli sacramenti della Chiesa sepolta nella Chiesa Cattedrale di questa Città in una sepoltura di Sant' Antonio quella verso l'Altare della Beata Vergine del Santissimo Rosario, accompagnata da me curato, da nove altri religiosi et da due chierici (LM, kutija 29, IX.1.11, 9. prosinca 1732.).*

⁵⁴ *Demitrio figliolo del signor Zuanne della Valona passò da questa à miglior vita. Il qual fu sepolto nella Chiesa di San Francesco accompagnato da me Pre Domenico Cologna Canonico et Curato, et dal molto Reverendo Pre Guardiano di detto Monasterio (LM, kutija 28, IX.1.9, 11. studenoga 1643.).*

⁵⁵ *Zuanne Micolich soldato nella Barca Armata del signor Capitan Zuanne della Valona, il qual è stato sepolto nella Chiesa di San Thomaso accompagnato alla sepoltura da me Pre Domenico Cologna Canonico et Curato et dal diacono Nadalin Razzo (LM, kutija 28, IX.1.9, 11. studenoga 1643.).*

U maticama umrlih zabilježen je 21 doseljenik, u maticama krštenih 10 doseljenika, u maticama vjenčanih 2, a u popisima krizmanika samo jedan slučaj. Najviše se doseljenih odnosi na područje Mletačke Albanije (oko 32%), Boke kotorske i Dubrovnika (oko 12%). Znatno je manje bilo doseljenika iz Perasta, Risna i Valone (oko 6%), a pojedinačni se slučajevi bilježe vezano za Bar, Budvu, Cavtat, Dadri, Hercegnovi, Korčulu, Kotor, Prčanj i Skadar (oko 3%). Sa spomenutog se područja u Pulu trajno ili privremeno doselilo 34 osobe (tablica 1).

Tablica 1. Doseljenici u Pulu iz Dubrovačke Republike, Boke kotoraske i Mletačke Albanije (1613.-1817.), s obzirom na vrstu izvora.

Naselje, pokrajina	Doseljenici prema vrsti izvora				Doseljenici	
	Liber Baptizatorum (Knjiga krštenih)	Elenco Cresimati (Popis krizmanih)	Liber Copulatorum (Knjiga vjenčanih)	Liber Mortuorum (Knjiga umrlih)	Ukupno	%
Ukupno	10	1	2	21	34	100
Bar	0	0	0	1	1	2.94
Boka kotorska	2	0	0	2	4	11.76
Budva	1	0	0	0	1	2.94
Cavtat	0	0	0	1	1	2.94
Dadri	0	0	0	1	1	2.94
Dubrovnik	2	0	0	2	4	11.76
Hercegnovi	1	0	0	0	1	2.94
Korčula	0	0	0	1	1	2.94
Kotor	0	0	1	0	1	2.94
Mletačka Albanija	3	1	1	6	11	32.35
Perast	1	0	0	1	2	5.88
Prčanj	0	0	0	1	1	2.94
Risan	0	0	0	2	2	5.88
Skadar	0	0	0	1	1	2.94
Valona	0	0	0	2	2	5.88

Migracije iz spomenutih područja prema Puli nesumnjivo predstavljaju vrlo zanimljiv doprinos boljem poznavanju ne baš osobito intenzivnih veza između udaljenih krajeva i izravno svjedoče o postojanju određenih pomicanja stanovništva unutar mletačkih provincija na Jadranu, kao i veza s drevnom Dubrovačkom Republikom.

Prilog

Cjeloviti popis doseljenika iz Dubrovačke Republike, Boke kotorske i Mletačke Albanije (sastavljen kronološkim redoslijedom prema podacima iz puljskih matičnih knjiga od 1613. do 1817.)

Bar

Messer Andrea d'Antivari (LM 1696)

Boka kotorska

Catta Haiduca Nova habitante (LM 1671)

Daffina Aiduca di rito greco (LM 1695)

Giampietro figlio naturale di Antonio Nicolin quondam Zuanne dalle Bocche di Cattaro soldato veneto rimmesso nella Compagnia dell'Illustrissimo signor Tenente Colonello Stupanovich (LB 1755)

Il Nobil signor Giorgio Xifcovich del signor Pietro dalle Bocche di Cattaro Monizier del Reggimento Dalmata di Marina al servizio di S[ua] C[esarea] R[eale] Apostolica Maestà l'Imperatore e Re (LB 1800)

Budva

Signor Capitan Nicoletto Orsino da Budua (LB 1694)

Cavtat

Cattarina Maria figlia del quondam Rado da Ragusi Vechia attrovandosi in questo Corpo di Guardia e nello stesso tempo in Casa particolare (LM 1752)

Dadri

Marco Lazaro dalla Villa de Dadri miglia tre sopra Scuttari (LM 1752)

Dubrovnik

Laurentio et Mattio figliolo di ser Berne Darsa (LB 1615)

Donna Paula da Ragusa (LB 1690)

Donna Pauolina relitta del quondam mistro Domenico Cressi della Città di Ragusi habitante in questa Città (LM 1716)

Paron Simon Ragosin de Martin da Lusin grande (LM 1728)

Hercegnovi

Donna Anna Bulcovich da Castel novo sotto Catero (LB 1712)

Korčula

Messer Zuanne da Curzola mariner del Patron Francesco detto Caratello (LM 1660)

Kotor

Donna Maria figliola del quondam Zuanne Stipsich da Cataro habita nella Parrocchia di Albona (LC 1640)

Mletačka Albanija

... Albanese (...) soldato di barcha Armada (LM 1630)

Donna Maria del quondam Alberto Albanese habitante in questa Città (LC 1631)

Messer Paulo Buzezia de nation albanese tenente reformato del signor Capitano Niccolò Bubich (LM 1665)

Nisa Astana moglie di Giovanni Battista Marcello soldato della Compagnia del Colonel Volpio (LM 1671)

Messer Marco Morich da Albania (LM 1685)

L'Illustrissima signora Antonia Statico consorte del signor Spiridion Minotto Cancellier Pretorio (LB 1749)

Antonio figlio dell'Illustrissimo signor Spiridion Minotto Cancelliere Pretorio di questo Eccellentissimo Regimento (LM 1749)

La signora Annetta moglie del signor Domenico Balbi Mastro di Casa del quondam Eccellentissimo signor Conte Provveditor Giacomo Minotto (LB 1767)

L'Eccellentissimo Nobil Homo signor Gaetano Minotto (EC 1775)

La Nobil Donna Giulia Minotto ora moglie del Nobil signor Antonio Gonan abitante in Gallesano (LB 1788, LM 1799)

Perast

Luca figliolo di Vuce Vidacovich da Perasto Haiduco (LB 1671)

Donna Cattarina Popovich Nova abitante da Pilastro (LM 1671)

Prčanj

Andrea Lazari di Biasio da Parsagno delle Bocche di Cattaro (LM 1812)

Risana

Messer Antoni di Resana da cognam (LM 1630)

Angiolo figlio di Antonio Pilota da Risana (LM 1813)

Skadar

La signora Giulia moglie (!) del signor Marco Albanese da Scutari soldato à cavallo nella Compagnia de crouati del Capitan Nicolò Milovichi (LM 1732)

Valona

Demitrio figliolo del signor Zuanne della Valona (LM 1643)

Zuane Micolich soldato nella Barcha Armata del signor Capitan Zuanne della Valona (LM 1643)

**IMMIGRANTS FROM DUBROVNIK, BOKA KOTORSKA,
AND VENETIAN ALBANIA IN PULA
(17TH-19TH CENTURY)**

SLAVEN BERTOŠA

Summary

The parish registers of Pula, filed at the State Archives of Pazin, providing the researcher with a comprehensive insight into the process of continual immigration to the area, are a valuable source to a historian investigating the city of Pula and the Istrian region between the 17th and 19th century. At that time, Pula was the most developed South Istrian centre and an important port on the Venetian maritime route to Dalmatia and the Levant. For years immigration had been the only answer to Pula's decreasing population (high mortality and low birth rate), allowing it to maintain its urban identity.

Immigrants from the Republic of Dubrovnik, Boka Kotorska, and Venetian Albania were not considerable in number, most likely because these areas are so far away. Yet their names can be continuously traced in the registers between the years 1613 and 1817.

The names of 21 immigrants are mentioned in the death registers, 10 in birth registers, 2 in marriage registers, and only one on the confirmation list. The majority of immigrants came from Venetian Albania (around 32 %), Boka Kotorska and Dubrovnik (around 12 %). Few came from Perast, Risan, and Vlorë (around 6 %), and fewer still from Bar, Budva, Cavtat, Dadri, Hercegnovi, Korčula, Kotor, Prčanj, and Shkodër, for a total of 34 short- and long-term immigrants.

No doubt, migrations to Pula from these distant areas represent a worthy contribution to a better understanding of seemingly weak relations between the people and regions within the Venetian provinces in the Adriatic and the Republic of Dubrovnik.